

Noen problematiske områder i EUs fornybardirektiv, som er på høring nå (frist 19.april 2024)

- **Artikkel 16f - Blankofullmakt for statlig plan**

Artikkel 16f er trolig den mest inngripende av alle forslagene i fornybardirektivet. Det er svært problematisk for lokaldemokratiet at Energidepartementet blir planmyndighet i stedet for kommunen.

Det reviderte fornybardirektivet kan bli en blankofullmakt for at myndighetene uten videre, etter press fra utbyggere, kan kjøre statlig plan når konsesjoner tildeles i sol- og vindkraftsaker.

- **Artikkel 15b og 15c - Forhåndsutpeking og utbyggingsområder:**

Det EU foreslår er mye mer omfattende enn NVEs nasjonale ramme for vindkraftutbygging, som fremprovoserte et folkeopprør i 2019. Selv om fokuset trolig vil bli på sol- og vindkraft, risikerer vi også en ny storstilt utbygging av også vannkraft på bekostning av vernede vassdrag.

- **Artikkel 16-2 - Korte svarfrister:**

Om de foreslåtte tidsfristene vedtas, legges det til rette for at mange dårlige konsesjonssøknader kan slippe igjennom overarbeidede administrasjoner i NVE og kommunene. Om kommunen ikke svarer innen den korte tidsfristen, stilles det krav, jf. artikkel 16-2 + 16a-6, om at søknaden automatisk skal godkjennes. Kommunens myndighet kan i verste fall bli fullstendig eliminert allerede på det første trinnet i konsesjonsprosessen.

- **Artikkel 16a-1 og 16b-1 - Tidsfrister for konsesjonsbehandling:**

Konsesjonssøknader skal hastes igjennom med uansvarlig korte tidsfrister. Konsesjonsprosessen, som frem til nå har tatt seks til sju år, skal nå gjennomføres i løpet av 12 måneder i områder forhåndsutpekt til fornybar energi (16a-1). Fristen er to år utenfor de forhåndsgodkjente områdene (16b-1).

Knappe tidsfrister vil åpne for slett og mangelfullt arbeid i forbindelse med konsesjonssøknader både på land og hav, og vil medføre en betydelig overkjøring av plan- og bygningslovens prosesser.

- **Artikkel 16a-3 - Unntak fra miljøkonsekvensutredninger:**

Nye søknader om fornybar energi, vil under noen forutsetninger, vil være unntatt fra kravet om å foreta en særlig miljøkonsekvensutredning i forhåndsutpekte områder for fornybar energi. Konsekvensutredninger lokalt vil bli erstattet av mer overfladiske *screening*-prosesser, som forteller lite om områdenes faktiske naturverdier. Dette

bryter - som mye annet i direktivet - med norske forvaltningsprinsipper og lover.

- **Artikkel 16a-4, 5 og 6 - Automatisk godkjenning:**

Innføres dette, vil mange av kontrollfunksjonene i dagens konsesjonsprosesser elimineres og erstattes av overfladiske *screening*-prosesser utført i hastemodus, med omfattende muligheter for manipulasjon. Den etablerte konsesjonsprosessen for vindkraft under plan- og bygningsloven vil elimineres. Om myndighetene ikke rekker å svare innen tidsfristen, skal den aktuelle søknaden automatisk betraktes som godkjent (punkt 6).

Dette vil i praksis være et stort skritt bakover både for naturforvaltningen og all annen forvaltning. Ikke minst vil det bryte med mange av landets etablerte prinsipper for rettferdighet og ryddighet i forvaltningen.

- **Artikkel 16c-1 - Nettilkobling ved *repowering*:**

Ved *repowering* av eksisterende kraftverk skal nettilkobling godkjennes innen tre måneder dersom kapasiteten ikke økes med mer enn 15 %.

Norge har allerede har store utfordringer med nettilkobling, i tillegg til omfattende konflikter rundt ny nettutbygging. Det å innføre hasteprosesser som kan medføre vedtak som fører til ytterligere tekniske problemer i nettet, er lite klokt.

- **Artikkel 16c-4 og -5 - Utbygger kan kjøpe seg fri fra naturhensyn**

Om arter trues, kan tiltakshaveren betale seg fri. Dette bryter tydelig med det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold (Naturavtalen) som Norge har forpliktet seg til å etterleve.

I EU er det vedtatt et nytt prinsipp kalt OPI (Overriding Public Interest), som kan minne om artikkel 16f i EUs forslag til revidert fornybardirektiv. OPI innebærer at fornybar energi skal kunne prioriteres foran miljøhensyn. Eksempelet med OPI illustrerer en av de mange uheldige konsekvensene fornybardirektivet kan få.

Kritiser muligheten for at utbyggere kan "kjøpe seg fri" fra å ta hensyn til naturen.

- **Artikkel 9 - Krav om felles fornybarprosjekter:**

Siden Norge har et årlig el-forbruk på mer enn 100 TWh, betyr dette punktet at vi skal forplikte oss til å samarbeide med andre land om minst tre store fornybarprosjekter. Slike samarbeidsprosjekter kan tenkes å være hydrogen- eller ammoniakkproduksjon, havvindprosjekter som strekker seg over landegrensener eller havvindprosjekter i Norge med kabler direkte til andre land.

Verken direkte eller indirekte konsekvenser for Norge er belyst.

Andre momenter:

- **Summariske konsekvensutredninger for havvind**

Direktivet legger til rette for tildeling av havvindkonsesjoner på basis av summariske og overordnede konsekvensutredninger.

Det legges opp til at mangelfullt utredede prosjekter skal hastes gjennom, på tvers av naturhensyn og på tvers av interessene til fiskerinæringen.

- **Friluftsliv og folkehelse blir ikke tatt i betraktning**

Verken friluftsliv eller folkehelse er berørt i fornybardirektivet. Friluftslivet står kanskje sterkere i Norge enn i andre europeiske land.

Direktivet tilsidesetter momenter som er av høy betydning for innbyggere i Norge, og også for turistnæringen vår.

- **Naturkrisen blir ikke tatt på alvor**

Selv om NATURA 2000 områder nevnes noen steder i dokumentet, blir verken naturkrisen eller Montreal-avtalen (2022) drøftet i tilstrekkelig grad i direktivet. Fornybardirektivet er direkte i strid med mange av intensjonene og forpliktelsene i Montreal-avtalen.

Tiltak som planlegges gjennom direktivet vil føre til en kraftig forverring av naturkrisen grunnet det store forbruket av natur og mineraler det legges opp til.

- **Norge vurderes som en råvareproduserende koloni som skal redde EU**

Det fremgår tydelig av direktivet at Norge skal stille til veie store naturarealer som skal brukes til vindkraft for å forsyne land som Tyskland med hydrogen og ammoniakk. Norges oppgave blir å grønnvaske EU samtidig som vi raserer siste rest av europeisk villmark.

- **Voldsomt overforbruk av materialer og mineraler**

Målene i fornybardirektivet vil kreve voldsomme investeringer og et enormt forbruk av mineraler, noe som belyses i en [rapport fra IEA](#). Gjennom å skape en nesten ubegrenset etterspørsel etter mineraler og metaller til vindturbiner og batterier, vil EU kunne bli en indirekte pådriver for massiv miljøforurensing, korrupsjon, krig og barnearbeid i land med dårlig utviklede økonomier og udemokratiske styresett. Norge bør ikke være delaktig i dette. EUs fornybardirektiv vil i tillegg forsterke de avfallsproblemene vi allerede har med ødelagte deler fra vind- og solkraftverk som ikke lar seg resirkulere og som derfor lagres i deponier over hele verden. Dette er ikke bærekraftig.

- **Artikkel 3-1 - Norge kan bli presset til å overoppfylle egne fornybarmål for å hjelpe EU**

Norge har allerede en fornybarandel på 75,28 % (2022). Vi har for lengst oppnådd EUs mål om at 42,5 % av den kraften vi bruker skal være fornybar. EUs fornybardirektiv pålegger imidlertid at vi fortsette utbyggingen helt til EU er klimanøytralt.

Selv om Norge skulle oppnå en fornybarandel på 100 %, kan EU likevel fremdeles presse oss til å produsere mer, til eksport. Konsekvensen kan bli at vi må ofre naturarealer til kraftproduksjon for å komme opp på en fornybarandel på langt over 100%, for at EU skal nå sine mål.

- **Vi kan utnytte den kraften vi har bedre, og satse på innovasjon innen teknologier som gjør en forskjell.**

Økt forbruk av natur kan ikke inngå i et reelt grønt skifte. Det finnes andre og bedre løsninger for å sikre energiforsyningen. Det er smartere med økt satsning på energieffektivisering, oppgradering av den vannkraften vi allerede har og solkraft på bygninger.